

De Marke

Katholieke Basisschool Amersfoort

Anti-pestprotocol

Versie 14-04-2020

basisschooldemarke.nl | marke@kpoa.nl | T 033-2530343

In dit protocol is informatie te vinden over;

- Het doel van het anti-pestprotocol
- Wat is plagen en pesten
- Uitgangspunten van de aanpak tegen pestgedrag
- De aanpak van het pestgedrag
- Cyberpesten

Bijlagen toegevoegd naar aanleiding van het thuiswerken door de maatregelen van het coronavirus

Opgemaakt; 13-02-2017 te Amersfoort

Update; 14-04-2020 te Soest

Gezien door;

Door LB-ers gedrag, werkgroep gedrag en anti-pestcoördinator

MT en MR

Inleiding:

De Marke wil voor iedereen een veilige school zijn. Een veilige school betekent dat wij; het team, MT en ouders, ernaar streven;

- Dat kinderen zich veilig voelen, dat ze vertrouwen hebben in ons, in elkaar, in zichzelf en de mensen om hen heen
- Dat de kinderen de kans krijgen zo veel mogelijk op eigen niveau te presteren
- Het onderwijs zo te organiseren dat leerlingen leren samen te werken
- Dat kinderen niet alleen kennis maar ook sociale en praktische vaardigheden leren die nodig zijn om het samenwerken met de ander mogelijk te maken
- Dat kinderen leren omgaan met gevoelens en emoties van zichzelf (en die van de ander)
- Dat kinderen leren een ander te respecteren en te waarderen
- Dat wij bij de kinderen aandacht willen voor normen en waarden en respect voor ieders culturele en levensbeschouwelijke achtergrond
- Dat kinderen zich ontwikkelen tot zelfstandige personen

Bij dit alles staat voorop, dat de kinderen zich gelukkig en geborgen voelen op De Marke en dat leren voor hen een leuke, prettige bezigheid moet zijn. Daarom vinden wij de sfeer waarin een kind zich ontwikkelt van groot belang. De houding van onze leerkrachten is open, bemoedigend, beschermend en positief.

Preventie van pesten hoort bij het creëren van een veilige school. De veiligheid op De Marke is onder meer te danken aan een goed pedagogisch klimaat waarin het team weet dat zij een voorbeeldfunctie heeft in het omgaan met elkaar, de leerlingen en de ouders.

Op De Marke gebruiken we een methode voor sociaal emotioneel leren (SEL). Door het gebruik van signaleringsinstrumenten wordt het sociaal-emotionele functioneren van de leerlingen gemeten.

Bij gesignaleerd pestgedrag onderneemt de groepsleerkracht actief actie om dit gedrag te stoppen. Deze acties maken wij zichtbaar in het groepsplan gedrag (GPG). Het GPG is gebaseerd op het handelingsgericht werken (Pameijer, Van Beukering & De Lange, 2009). Bij deze acties wordt gebruik gemaakt van het anti-pestprotocol met het bijbehorende stappenplan.

Op De Marke is een anti-pestcoördinator aanwezig. De coördinator is het aanspreekpunt als het gaat om pestgedrag en is verantwoordelijk voor het anti-pestbeleid binnen onze school. Denkt mee met collega's om een positieve groepsvorming te behouden en is gesprekspartner binnen het sociaal veiligheidsbeleid.

Daarnaast hebben de interne contactpersonen (ICP) een rol om de leerlingen, ouders en leerkrachten te adviseren bij aanhoudend ervaren van pestgedrag. De ICPers hebben een eigen procedure die zij volgen als hun hulp wordt gevraagd.

In dit pestprotocol beschrijven we hoe te handelen als er melding wordt gemaakt (door ouders en/of kinderen) of geconstateerd wordt (door leerkrachten en/of begeleiders) als er sprake is van (cyber)pesten.

Het doel van het anti-pestprotocol.

Alle kinderen moeten zich in hun basisschoolperiode veilig voelen, zodat zij zich optimaal kunnen ontwikkelen.

Door regels en afspraken zichtbaar te maken kunnen kinderen en volwassenen, als er zich ongewenste situaties voordoen, elkaar aanspreken op deze regels en afspraken.

Het is dan ook erg belangrijk om duidelijk en zeer consequent te handelen. De rol van de pester, de volgers, de omstanders en de gepeste moet belicht worden.

Wat is plagen en pesten.

We spreken van pesten als het negatieve gedrag naar een ander doelbewust is, langere tijd aanhoudt en er sprake is van machtsongelijkheid. Pesten is een vorm van geweld en daarmee grensoverschrijdend en bedreigend. In een klas waar gepest wordt, kunnen alle leerlingen slachtoffer worden. Pestgedrag moet dan ook door iedereen serieus worden genomen. Pesten gebeurt meestal niet openbaar. Het is daarom moeilijk te constateren en vaak merk je het pas als het al een tijdje aan de gang is. En zelfs als het pestgedrag wordt opgemerkt, weet niet iedereen hoe ze ermee om kunnen gaan.

Bij plagen is er geen sprake van machtsongelijkheid en is kortdurend.

Verhoogde kansen en mogelijke signalen van pestgedrag in de groep.

Een onveilige situatie verhoogt de kans op pesten. Om pesten in de groep aan te pakken is kennis nodig over wat de kansen zijn op het ontstaan van pestgedrag en de signalen herkennen die kunnen wijzen op pestgedrag. Een pester *zoekt een reden* voor het kunnen pesten. Er is een verhoogde kans op pesten bij leerlingen die:

- een uiterlijk hebben dat afwijkt van het gemiddelde
- gedrag wat afwijkt van gemiddeld door het hebben van moeilijkheden in het interpreteren van sociale situaties
- zichtbare beperkingen hebben
- een andere (levens)overtuigingen hebben
- een thuissituatie hebben die afwijkt van het gemiddelde

De uitingsvormen van pestgedrag.

Pesten heeft vele verschijningsvormen, zoals;

- Met woorden: vernederen, belachelijk maken, schelden, dreigen, met bijnamen aanspreken, gemene briefjes, mailtjes, sms-jes schrijven
- Lichamelijk: trekken aan kleding, duwen en sjoeren, schoppen en slaan, krabben en aan haren trekken, wapens gebruiken
- Achtervolgen: opjagen en achterna lopen, in de val laten lopen, klem zetten of rijden, opsluiten
- Uitsluiting: doodzwijgen en negeren, uitsluiten van feestjes, bij groepsopdrachten
- Stelen en vernielen: afpakken van kledingstukken, schooltas, schoolspullen. Kliederen op boeken, banden lek prikken, fiets beschadigen
- Afpersing: dwingen om geld of spullen af te geven, het afdwingen om iets voor de pestende leerling te doen.
- CyberPesten: Anonieme berichten versturen via messenger diensten, schelden, roddelen, bedreigen, foto's van smartphones en webcam op internet plaatsen, privégegevens op een

site plaatsen, inloggegevens en wachtwoorden stelen en misbruiken, haatprofielen aanmaken, virussen sturen etc. (Zie verder dit protocol onder hoofdstuk Cyberpesten)

Belangrijk bij een vermoeden van pesten is dat je de betrokkenen laat weten dat je ziet wat er gebeurt en dat je aanbiedt te willen helpen. Ondertussen vinger aan de pols, maar grijp niet direct in. Geef leerlingen de kans het zelf op te lossen, eventueel met jouw aanwijzingen.

Signalen van een gepeste leerling die wijzen op mogelijk pestgedrag kunnen zijn:

- vaak betrokken zijn bij opstootjes in de klas of op het schoolplein
- vaak afwezig zijn
- vaak met een bijnaam aangesproken worden door klasgenoten
- vaak klagen over hoofdpijn, buikpijn en andere soortgelijke klachten
- plotseling slechtere resultaten halen
- regelmatig als laatste gekozen worden bij het indelen van groepjes
- vaak alleen zijn tijdens pauzes
- eerder komen dan de les begint of als laatste blijven hangen
- extreem reageren op kleine plagerijtjes.

Uitgangspunten van de aanpak tegen pestgedrag.

Naast het herkennen van de signalen van (vermoed) pestgedrag is voor een effectieve aanpak inzicht nodig in de sociale verhoudingen in de groep en moeten de individuele stimulerende- en risicofactoren die beïnvloedbaar zijn duidelijk zijn. Deze worden in kaart gebracht voor de hele groep, de pester en de gepeste. Voor het in kaart brengen gebruiken wij het leerlingvolgsysteem/signaleringsinstrument ZIEN, KIIK en het sociogram. Het team van De Marke is zich bewust dat gedrag een subjectief leerlingkenmerk is. Gedrag wordt in hoge mate bepaald door contexten en interacties. Van Overveld (2012) spreekt hier van afstemming en wisselwerking en speelt een grote rol. Een ongunstige score binnen ZIEN, KIIK of het ingevulde sociogram moet als een signaal worden gelezen. De bevindingen worden geregistreerd in het groepsplan gedrag (GPG). De SMART geformuleerde doelen komen ook in het GPG. Pameijer et al. (2009) stellen dat zonder doelen omtrent het verwachte gedrag geen richting, geen effectieve feedback en geen mogelijkheid om te evalueren aanwezig is.

Het team van De Marke vindt dat de leerling centraal staat. Signalen die een leerling afgeeft worden serieus genomen ook als er strikt genomen (nog) geen sprake is van pesten volgens de definitie van pesten zoals hierboven is omschreven. In de lessen sociaal emotioneel leren (SEL) van de methode KWINK leren wij de leerlingen sociaal emotionele vaardigheden aan. In Kwink leren kinderen elkaar op een positieve manier aan te spreken op gedrag. Op deze wijze wordt leerlinggedrag beïnvloed en draagt dit bij aan de verwezenlijking van een veilige leer- en leefomgeving (Zins & Elias, 2006).

Door de lessen KWINK en de inzet van de signaleringsinstrumenten en te luisteren naar de leerling is het team van De Marke alert om het pestgedrag te signaleren, te registreren en aan te pakken.

Dit is zichtbaar gemaakt in het groepsplan gedrag (GPG). Deze wordt aan het begin van het schooljaar opgesteld en bijgesteld na de afnames van ZIEN en KIIK in het najaar en voorjaar. Naast de methode KWINK speelt het klassenmanagement een belangrijke rol in het voorkomen van door leerlingen ervaren pestgedrag. Als onderdeel hiervan worden in de eerste schoolweek van het schooljaar samen met de leerlingen klassenregels opgesteld. Goed klassenmanagement betekent

tevens dat in het aanbod van het onderwijs rekening wordt gehouden met de fases van de groep door het jaar heen en de ontwikkelbehoefte van de groep op het gebied van sociaal emotioneel leren (SEL).

Voor sommige kinderen is de preventieve groepsaanpak te weinig en moeten de beïnvloedbare risicofactoren worden aangepakt. De specifieke ontwikkelbehoefte zijn hiervoor geïnventariseerd. Voor deze kinderen is mogelijk een gedragsanalyse en/of training in specifieke sociaal emotionele vaardigheden nodig, zodat de ondersteuning aan kan sluiten bij de ontwikkelbehoefte.

De aanpak van het pestgedrag.

Om pesten te voorkomen en op te lossen is een effectieve aanpak nodig. Dit wordt zichtbaar gemaakt in het groepsplan gedrag. Deze wordt opgesteld volgens de principes van handelingsgericht werken (HGW). Het HGW vormt het uitgangspunt om te bepalen of en welke ondersteuning leerlingen en leerkrachten nodig hebben. Met dit inzicht werken we aan:

1. preventie van pestgedrag in de groep.
2. interventie op beïnvloedbare risicofactoren.
3. gedragsanalyse en ondersteuning bij ontwikkelingsbehoefte.

Preventie van pestgedrag in de groep.

De school:

- stelt ouder(s)/verzorger(s) bij aanmelding van hun kind op de hoogte van dit pestprotocol
- zorgt voor kennis bij de kinderen over het gebruik van internet op school, ouders worden hierover geïnformeerd
- bevordert goed pedagogisch klimaat, onder andere door expliciete lessen o.a. Kwinklessen
- zorgt ervoor dat het thema pesten jaarlijks aan de orde komt
- onderkent de voorbeeldfunctie, kan stelling nemen en is eenduidig in de aanpak
- geeft in de groepen 5 t/m 8 lessen mediawijsheid
- leert de kinderen wat het verschil is tussen pesten/plagen en klikken/melden
- bespreekt de gedragsregels van de school en de leerkracht stelt samen met de leerlingen in de eerste week van het schooljaar gedragsregels op voor in de groep
- evalueert periodiek (bij iedere groepsbespreking) de impact en grootte van het pesten op haar school bespreekt bij iedere groepsbespreking de ontwikkeling van de groep en leerlingen individueel op sociaal emotioneel gebied en volgt deze met een volgsysteem
- onderneemt actie indien er signalen zijn van pesten
- besteedt aandacht aan sociaal-emotionele ontwikkeling door:
 - in de klas te praten over ervaringen, gevoelens en problemen van leerlingen
 - aandacht in andere lessen voor sociale en/ of emotionele onderwerpen, zoals bij taal en IPC.
 - direct aandacht te besteden aan ruzies en/of conflicten
 - een positieve omgang van de kinderen buiten de groepen te bevorderen
- Wij hanteren leefregels die voortkomen uit de methode Kwink. Zij vormen een kapstok waar alle andere regels aan opgehangen kunnen worden.

De ouder(s)/verzorger(s):

- onderkennen hun voorbeeldfunctie; kunnen handelen van hun kind objectief bekijken
- conformeren zich door aanmelding op de school aan het pestprotocol van onze school
- bespreken onderdelen van dit protocol die van belang kunnen zijn met hun kind(eren) en conformeren zich hieraan.

Interventie op beïnvloedbare risicofactoren

We gebruiken de *Vijfsporenaanpak* van Bob van der Meer om het pesten aan te pakken. Deze aanpak richt zich op alle betrokken partijen en worden **gelijktijdig aangepakt**;

- *De groep*: sturing bieden aan de groep
- *Het gepeste kind*: sturing bieden aan het kind dat gepest wordt
- *De pester*: sturing bieden aan het kind dat zelf pest
- *De leerkracht*: De rol van de leerkrachten en de schoolleiding.
- *De ouder(s)/verzorger(s)*: De ouders van het gepeste, pestende kind sturing bieden en de ouders van de middengroep indien noodzakelijk informeren

Sturing bieden aan de groep.

In de groep waarin gepest wordt heerst geen sociaal veilig klimaat. Het team van De Marke gebruikt de lessen SEL om pesten zoveel mogelijk te voorkomen. De leerkrachten hebben kennis van de fasen van groepsvorming en passen hun handelen daar op aan. Is er toch sprake van pestgedrag dan moet daaraan gewerkt gaan worden. Ook hierbij spelen de lessen sociaal emotioneel leren een rol. Daarnaast worden in de eerste lesweek met de klas gedragsregels afgesproken waarin beloningen op van tevoren besproken verwacht gedrag in bepaalde situaties worden ingevoerd (afspraken over verwacht gedrag op schoolplein, kleedkamer etc). Deze gedragsregels zijn zichtbaar in de klas.

Sturing bieden aan de gepeste leerling en de pester.

Naast de stimulerende en beïnvloedbare risicofactoren van de groep zijn deze factoren ook in kaart gebracht voor de pestende - en de gepeste leerling. Interventie is gebaseerd op het gebruik maken van de stimulerende factoren en het ondersteunen van de ontwikkelingsbehoefte. Het laten praten van de pester met de gepeste leerling is geen effectieve interventie omdat er geen sprake is van een gelijke machtsverhouding.

Rol van de ouders.

Als stimulerende factor kan de rol van ouders worden gezien die het pestgedrag van hun kind afwijzen. Door ouders te betrekken in de aanpak van dit gedrag kunnen de ouders een positieve bijdrage leveren in de aanpak van het pestgedrag. Samen met de ouders wordt er gezocht naar een oplossing van het probleem. De leerkracht heeft hier een constructieve houding.

De ouders van de pester: Samen met de ouders wordt een oplossing gezocht voor het pestgedrag van hun kind. Tevens worden consequenties afgesproken als dit gedrag terugkomt. Zorg dat er een tweede gesprek wordt afgesproken om te bespreken hoe het nu gaat.

De ouders van het gepeste kind: Als leerkracht vertel je de ouders wat je hebt gezien/gemerkt en welke stappen je tot nu toe hebt ondernomen. Ook bij deze ouders zorg je voor voldoende vervolcontact.

De ouders van de groep: Als leerkracht kan het nodig zijn om de ouders van de groep te informeren over het pestgedrag in de groep.

Rol van de leerkrachten.

De leerkrachten op De Marke hebben naast hun pedagogische- en didactische kwaliteiten het klassenmanagement op orde. Op het gebied van gedrag tijdens het lesgeven betekent dit dat er met

de leerlingen afspraken zijn gemaakt over het verwachte gedrag tijdens het lesgeven. Voorafgaand aan een willekeurige les kan de leerkracht met de leerlingen het gewenste gedrag tijdens het lesgeven doornemen en na de les kan dit geëvalueerd worden. Het kunnen bereiken van gewenst gedrag zal in de lessen SEL geoefend moeten zijn. Vanuit dit oefenen is transfer mogelijk naar andere lessen waarbij het geoefende gewenste gedrag wordt toegepast. Van Overveld (2012) stelt dat het voor de leerkracht belangrijk is welke elementen in de instructie of de leerstof er voor zorgen dat negatief gedrag kan ontstaan. Hierbij kan gedacht worden aan onderwijs dat te moeilijk, te makkelijk of te saai is.

De leerkrachten op De Marke zijn voldoende professioneel om zonder onderscheid naar leerlingen te kijken. Hiermee wordt een veilige omgeving voor de groep gecreëerd. De leerkrachten zijn op de hoogte van de fasen van de groep door het jaar heen en kunnen het handelen in het sturen op het groepsvormingsproces hierop aanpassen. Deze fasen zijn:

Periode	Fasen van de groepsvorming
Eerste week/weken van het schooljaar	Forming, norming
Tot aan de herfstvakantie	Storming
Na de herfstvakantie	Performing
Mei, Juni	Adjourning

Forming:

Deze fase kenmerkt door het oriënteren in een nieuwe situatie en duurt bij groepen die elkaar goed kennen soms maar een dag. Kenmerk van deze fase is kennismaking (wie is wie) en oriëntatie (hoe werkt het hier).

Norming:

Deze fase heeft alles te maken met normen, regels en gedragsverwachtingen. De leerkracht is hier belangrijk om te voorkomen dat de normen van de informele leiders van de groep niet richtingbepalend worden. Dit betekent dat in de eerste schoolweek de klassenregels opgesteld moeten worden.

Storming:

De leerkracht is de formele leider van de groep. Daarnaast ontstaat er binnen een groep een pikorde die bestaat uit informele leiders, meelopers, grappenmakers en stille muisjes. In deze fase van groepsvorming is het belangrijk dat leerlingen om leren gaan met tegenstrijdige belangen.

Performing:

In deze fase staan de rollen in de groep vast, de verhoudingen zijn duidelijk en er heerst rust. Er wordt van en met elkaar geleerd. Het kan zijn dat deze fase niet wordt bereikt en het wordt nu erg lastig om dit alsnog te realiseren. Op dit moment kan een wijziging in groepssamenstelling of leerkracht geïndiceerd zijn.

Adjourning:

Het besef dringt door dat de groep nog weinig tijd met elkaar doorbrengt. Voor groep 8 leerlingen geldt dat deze fase al in het vroege voorjaar kan starten. Kenmerkend is het klitten (elkaar opzoeken) en vitten (afzetten op school of groepsgenoten). Verder vervagen de normen, groepsregels worden minder nageleefd.

Gedraganalyse en ondersteuning bij ontwikkelingsbehoefte.

Adviezen aan de ouders

Ouders van gepeste kinderen:

- Houd de communicatie met uw kind open, blijf in gesprek met uw kind;
- Als pesten niet op school gebeurt, maar op straat, probeert u contact op te nemen met de ouders van de pester(s) om het probleem bespreekbaar te maken;
- Pesten op school kunt u het beste direct met de leerkracht en/of onze anti-pest coördinator bespreken;
- Door positieve stimulering en zgn. schouderklopjes kan het zelfrespect vergroot worden of weer terug komen;
- Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport;
- Steun uw kind in het idee dat er een einde aan het pesten komt.

Ouders van pesters:

- Neem het probleem van uw kind serieus;
- Raak niet in paniek: elk kind loopt kans pester te worden;
- Probeer achter de mogelijke oorzaak te komen;
- Maak uw kind gevoelig voor wat het anderen aandoet;
- Besteed extra aandacht aan uw kind;
- Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport;
- Corrigeer ongewenst gedrag en benoem het goede gedrag van uw kind;
- Maak uw kind duidelijk dat u achter de beslissing van school staat.

Alle andere ouders

- Neem de ouders van het gepeste kind serieus;
- Stimuleer uw kind om op een goede manier met andere kinderen om te gaan;
- Corrigeer uw kind bij ongewenst gedrag en benoem goed gedrag;
- Geef zelf het goede voorbeeld;
- Leer uw kind voor anderen op te komen;
- Leer uw kind voor zichzelf op te komen.
- Wanneer er op school iets is gebeurd en het is opgelost, kom er dan thuis niet op terug. Opgelost is opgelost!
- Denk er eens over na wat u zoal bespreekt aan tafel, bedenkt u zich dan dat kinderen heel veel horen en opslaan!

Consequenties/ sancties

Wanneer de Vijfsporenaanpak niet het beoogde resultaat oplevert volgen er consequenties/sancties opgebouwd in 5 fasen.

Fase 1

- De pester blijft een of meerdere pauzes binnen.
- De pester blijft na totdat alle kinderen naar huis vertrokken zijn.
- De pester krijgt een schriftelijke opdracht zoals een stelopdracht over de toedracht en zijn of haar rol in het pestprobleem
- Door gesprek met het pestende kind: bewustwording voor wat hij bij het gepeste kind teweeg brengt.

- Afspraken maken met de pester over gedragsveranderingen. De naleving van deze afspraken komen aan het einde van iedere week (voor een periode) in een kort gesprek aan de orde. Gesprekken worden altijd vastgelegd door de leerkracht.

Fase 2

- Een gesprek met de ouders, als voorgaande acties op niets uitlopen. De medewerking van de ouders wordt nadrukkelijk gevraagd om een einde aan het probleem te maken. De leerkracht heeft alle activiteiten vastgelegd in Parnassys en de school heeft al het mogelijke gedaan om een einde te maken aan het pestprobleem.

Fase 3

- Bij aanhoudend pestgedrag kan deskundige hulp worden ingeschakeld zoals de Schoolbegeleidingsdienst, de schoolarts van de GGD of schoolmaatschappelijk werk.

Fase 4

- Bij aanhoudend pestgedrag kan er voor gekozen worden om een leerling tijdelijk in een andere groep te plaatsen, binnen de school. Ook het (tijdelijk) plaatsen op een andere school behoort tot de mogelijkheden.

Fase 5

- In extreme gevallen kan een leerling geschorst of verwijderd worden. Zie protocol schorsing en verwijdering.

Rol van de schoolleiding.

De schoolleiding (managementteam) is zich bewust van de problematiek rondom pesten. De aanpak hiervan vormt een onderdeel van het pedagogisch klimaat op De Marke. De schoolleiding neemt stelling tegen pesten en kan maatregelen nemen die ingezet kunnen worden bij aanhoudend pestgedrag. Met name in fase 4 en 5 speelt de schoolleiding een rol.

Cyberpesten

Cyberpesten is een specifieke vorm van pesten. Het vindt echter niet fysiek plaats, maar via sociale media. Anonieme berichten versturen via messenger- en chatplatforms, schelden, roddelen, bedreigen, foto's van mobieltjes en webcam op internet plaatsen, privégegevens op een site plaatsen, inloggegevens en wachtwoorden stelen en misbruiken, haatprofielen aanmaken, virussen sturen en het versturen van een e-mail bom zijn enkele specifieke voorbeelden van wat de school onder cyberpesten verstaat.

Omdat cyberpesten anoniem is, en ongevoegd 24 uur per dag in je huis komt neemt onze school gericht een aantal aanvullende maatregelen. De effecten van cyberpesten kunnen namelijk (nog) erger zijn dan bij traditioneel pesten. Opnames die via de webcam worden gemaakt, worden vastgelegd door een ander. Deze opnames verdwijnen nooit meer. Over de hele wereld kan een foto op een site staan. Foto's die eenmaal op internet staan zijn soms niet meer te verwijderen.

De school wil cyberpesten **voorkomen** door:

- de leerlingen bewust te maken van de gevaren op internet, de effecten van cyberpesten en de strafbare feiten, met behulp van gerichte voorlichting en ondersteunende programma's.
- samen met de leerlingen afspraken te maken over internetgedrag.
- het cyberpesten bespreekbaar te maken in de groep en de leerlingen elkaar daarop te laten aanspreken.
- leerlingen duidelijk te maken wat de sancties zijn op cyberpesten (denk aan het uitsluiten van het internetgebruik op school, als milde vorm, of het verwijderen van school als uiterste maatregel).
- Ouders worden via thema-avonden en de nieuwsbrief gewezen op de mogelijke risico's van internetgebruik door kinderen.

Wanneer de school **een melding** krijgt van cyberpesten, worden er (afhankelijk van de vorm) de volgende aanvullende maatregelen genomen:

- De leerkracht en/of anti-pestcoördinator gaat in gesprek met de getroffen leerling.
- De leerkracht en/of anti-pestcoördinator neemt direct contact op met de ouders van zowel slachtoffer als dader (indien bekend).
- De leerkracht en/of anti-pestcoördinator meldt het incident direct bij de vertrouwenspersoon in de school.
- De anti-pestcoördinator en/of de ICT coördinator neemt contact op met de provider en verzoekt de foto te verwijderen.
- De leerkracht en/of anti-pestcoördinator adviseert de ouders van de gepeste aangifte te doen bij de politie.
- De leerkracht en/of anti-pestcoördinator probeert de dader(s) te achterhalen en voert maatregelen richting dader(s) uit, wanneer het leerlingen van de school betreft

voorbeeld 1: Een leerling wordt steeds lastig gevallen (stalking)

- Leer de leerling assertief te zijn: nee zeggen, contact afsluiten.
- Laat de leerling niet ingaan op de stalker.
- Breng de ouders op de hoogte.
- Probeer de dader te achterhalen via systeembeheerder en slachtoffer.
- Adviseer de ouders en de leerling om bewijslast te verzamelen.
- Adviseer de ouders aangifte bij de politie te doen.

voorbeeld 2 : Over een leerling wordt geroddeld via sociale media

- Geef steun en luister naar de leerling.
- Adviseer de leerling berichten te bewaren en op te slaan.
- Neem contact op met de ouders.
- Probeer de dader op te sporen. Soms is de identiteit van de dader te achterhalen door uit te zoeken van welke computer op school het bericht is verzonden. Je gebruikt daarvoor de zogenaamde logfiles van de school-server (centrale computer). Daarvoor is technische ondersteuning van een ICT-coördinator, systeembeheerder, en/of externe beheerder nodig.
- Ga na wanneer het bericht verstuurd is en welke groep op dat moment gebruik maakte van de computers. De stijl van het bericht en eventuele taalfouten kunnen de dader verraden. De dader kan wellicht ook worden gevonden door in de klas te praten over wat er is gebeurd. Soms is het niet mogelijk een dader te achterhalen en zit er niets anders op dan het effect te minimaliseren. Dat kan het beste door het slachtoffer op het hart te drukken niet te reageren op haatmail of andere ongewenste berichten.

Sommige programma's hebben de mogelijkheid om specifieke afzenders te blokkeren.

Verwijs ouders naar websites voor meer informatie; www.schoolenveiligheid.nl of www.pestweb.nl of www.dekinderombudsman.nl

Op den duur loont het wellicht de moeite de leerling een nieuw mailadres te geven. Vertel leerlingen dat ze altijd heel voorzichtig moeten zijn met het doorgeven van hun mailadres aan anderen.

Bijlagen

Vanaf maart 2020 werken wordt vanwege het coronavirus thuis gwerkt. Kinderen zijn dan sociaal-emotioneel kwetsbaarder.

In de bijlage is informatie te vinden die helpend zijn om zicht te houden op deze sociaal-emotionele ontwikkeling en wat een leerling nodig zou kunnen hebben. Zo houd je inzicht op je leerlingen en is het mogelijk direct hulp te bieden om excelsie te voorkomen.

Bijlage 1 Hoe voel jij je

De impact van de coronacrisis op het leven van je leerlingen is groot. Sommigen worstelen met zelfstandig werk of gebrek aan een rustige studeerplek. Of ze zijn verward, angstig of gestresseerd door de verontrustende nieuwsberichten.

Een online gesprek of klaschat is belangrijk om verbonden te blijven met elkaar. Maar leerlingen zeggen er misschien niet **wat ze echt voelen**. Omdat ze niet durven of omdat ze hun gevoelens niet kunnen benoemen.

Met de vragenlijst 'Aandacht voor sociaal-emotioneel leren op afstand' van onderwijspecialist Kees Van Overveld ga je dieper in op de **emotionele en sociale noden van je leerlingen**. De vragen zijn het meest geschikt vanaf groep 4 basisonderwijs.

Koppeling naar het werkblad voor de leerling;

<file:///F:/INFO%20-%20WERKGROEP-LEERGEMEESCHAP/Leergemeenschap%20ICP-%20gedrag-anti%20pest/Hoe%20gaat%20het%20met%20jou-.pdf>

Stappenplan: welbevinden op afstand

VOORAF

- Bezorg de vragenlijst in een invulbare vorm aan je leerlingen. Digitaal, in de brievenbus of bij de werkbundels die ouders komen ophalen.
- Leg uit **waarom** je hen de vragenlijst laat invullen en wat je met hun antwoorden zal doen.
- Verzeker je leerlingen dat **alleen jij leest** wat ze invullen, maar dat je wel hulp inschakelt als je denkt dat ze in nood zijn.
- Benadruk dat je leerlingen zich **niet verplicht** moeten voelen om de vragenlijst in te vullen. Zeg hen dat ze je ook op een andere manier mogen contacteren als ze een probleem hebben.
- Laat je leerlingen kiezen of ze hem **op hun eentje invullen of samen** met een ouder of broer of zus.

NADIEN

- **Alles gaat goed?** Stuur een bemoedigend berichtje. Ga eventueel even in op de kleine zorgpuntjes die de leerling aanhaalt.
- **Je leerling heeft het moeilijk?** Bel, chat wat vaker. Bied een luisterend oor. Vraag door op zijn of haar emoties en pols of hij of zij nog normaal kan functioneren. Heeft de leerling zelf al actie ondernomen of heeft de leerling hulp nodig van jou, ouders of iemand anders? Verwijs eventueel door CLB-ch@t of naar Awel, de hulplijn voor kinderen en jongeren.
- **Ben je ongerust?** Gaat het echt niet goed met een leerling, overleg dan met hem of haar (en met de ouders bij een minderjarige of niet-bekwame leerling) of je het CLB mag inschakelen. Je kan een leerling ook rechtstreeks doorverwijzen naar CLB-ch@t.
- **Krijg je te maken met een acute noodsituatie?** Als je leerling je contacteert terwijl hij of zij in onmiddellijk gevaar is, schakel dan meteen de hulpdiensten en nadien het CLB in. Daar heb je geen toestemming van leerling of ouders nodig.
-

Bijlage 2

Vijf tips voor jou om te ontdekken hoe het écht met leerlingen gaat.

[Stel jezelf kwetsbaar op](#)

Richt je niet alleen op de inhoudelijke informatie aan de leerling. Maak bij iedere ontmoeting eerst echt contact en besteedt aandacht aan de intermenselijke kant. Zie jezelf hierin als instrument. Deel een ervaring, gedachten, gevoelens m.b.t. jouw huidige functioneren in deze situatie en beleving bij het thema of de les binnen deze ontmoeting. Zo kom je letterlijk een beetje dichterbij. Dat heeft een positieve invloed op het creëren van een sfeer van veiligheid en vertrouwen waarin leerlingen zich na jouw voorbeeldgedrag ook durven te laten zien en horen

[Nodig uit tot non-verbale, verbale en creatieve reacties en beweeg.](#)

Via beeld en beweging mogen reageren kan de drempel verlagen. Denk aan *'ga staan wanneer ..., steek je hand op als ..., gebruik de positie van je duim om ...'* Op deze manier kunnen leerlingen contact met je maken op een laagdrempelige manier. Een creatieve reactie kun je vragen door ze bij de start papier en pen te laten klaarleggen, waarmee ze bijvoorbeeld door een smile te tekenen aangeven hoe het met ze gaat of een cijfer noteren om aan te geven hoe het met de motivatie voor deze ontmoeting en les staat.

[Toon vriendelijkheid en geduld](#)

De afgelopen weken stonden in het teken van kennismaken met nieuwe manieren van contact met elkaar. Om aan deze manieren gewend te raken is voor een deel van de leerlingen meer tijd nodig. Wees je bewust van je stemgebruik en mimiek wanneer je zelf in beeld bent. Reageer kalm en rustig op leerlingen die zich nog niet comfortabel voelen en minder reageren. Benoem de nieuwe situatie en het proces van wennen met elkaar in algemene zin, zonder daarbij de naam van de leerling te noemen, zodat je voorkomt dat deze zich nog ongemakkelijker gaat voelen. Accepteer simpelweg dat er verschillen zijn en oefen geen druk uit. Wees uitnodigend en maak complimenten als er stappen gezet worden. Zo stimuleer je de toename daarvan

[Draag zorg voor 1 op 1 contact met de leerling als voor de groep verantwoordelijke professional](#)

Zorg dat jij als leerkracht of mentor iedere leerling elke één tot twee weken een keer individueel spreekt, bij voorkeur telefonisch eventueel in combinatie met beeldbellen. Wanneer er alleen via email of chat gecommuniceerd wordt mis je een deel van de communicatie. Juist uit de non-verbale communicatie (stem, mimiek, houding, gebaren) kun je veel opmaken als het gaat om contact en beoordelen hoe het met een leerling gaat. Dit contact hoeft niet heel lang te zijn. Het gaat erom dat je enerzijds dit contact gebruikt om de (vertrouwens)band te behouden en verstevigen en anderzijds deze contact momenten te gebruiken om problemen te signaleren en tijdig ondersteuning te kunnen bieden. Wanneer een leerling in deze huidige situatie vastloopt, zal dit de manier waarop de leerling door deze periode heen komt, in negatieve zin beïnvloeden. Na punt 5 kan je lezen welke zeven vragen elke leerkracht moet stellen in deze tijd aan een leerling.

[Zoek actief contact met de ouders bij minder of moeizamer verloop van 1 op 1 contact met de leerling](#)

Er zijn leerlingen die ongemak ervaren bij het 1 op 1 contact met de leerkracht of mentor in de huidige situatie. Er zijn ook leerlingen die hier nog jong voor zijn. Een kort praatje op school is gemakkelijk gemaakt. Je spreekt de leerling bij de inloop aan de start van de dag, loopt even naar de

leerling toe in de les of bij de uitloop van de les. Nu er letterlijk afstand en voelt het contact niet voor alle leerlingen even natuurlijk en comfortabel. De één is te zeer van slag, de ander bevindt zich in lastiger omstandigheden thuis. Het hoeft ook niet per se te betekenen dat er zorgen zijn. Het is echter wel belangrijk om dit na te gaan. Ook nu is er sprake van een gedeelde zorgplicht met ouders.

Houd rekening met hectiek in ieder gezin in deze periode door de combinatie van thuisonderwijs & thuiswerken. Vraag altijd of je gelegen belt. Maak als dat niet zo is een belafpraak om tot een ander moment van contact te komen. Licht kort toe wat de reden is van je telefoontje aan de start van het gesprek. Omschrijf bijvoorbeeld concreet gedrag dat je hebt waargenomen “tijdens ... zag ik dat / hoorde ik dat / zei ...” en wat je wilt bereiken met het gesprek “ik zou het fijn vinden als ... actief mee kan, wil en durft te doen tijdens de online instructie les van taal en rekenen”.

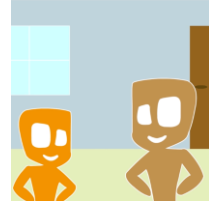
De zeven vragen die elke leerkracht moet stellen in deze tijd aan een leerling

- **Hoe gaat het met jou?** Wat gaat fijn? Wat gaat minder fijn? Welke fijne en vervelende gevoelens heb je? Wat maakt je blij? Voel je je ook wel eens bang, boos, verdrietig? Waar komt dat door?
- **Hoe gaat het met de anderen bij jou thuis?** Wat gaat goed? Wat is lastiger?
- **Heb je contact met anderen uit de klas?** Met wie? Hoe? Wat is fijn aan het contact? Wat is lastig in het contact / als je geen contact hebt? Hoe vind je dat? Hoe ga je daar mee om?
- **Hoe gaat het met het thuisonderwijs en de lesstof?** Wat gaat je gemakkelijk af? Wat vind je moeilijk?
- **Wie vraag je om hulp en wanneer?** Krijg je hulp waarmee je verder kunt? Heb je nog meer of andere hulp nodig? Zoja welke? Kan ik of iemand anders van school dat voor jou makkelijker maken?
- **Loop je nog tegen andere dingen aan in het omgaan met elkaar met klasgenoten, thuis, de lesstof, blijven bewegen?** Hoe ga je daar mee om? Kan ik of iemand anders van school daar nog iets in betekenen? Hoe kunnen we je helpen?
- **Waar heb je het meeste zin in als deze periode voorbij is?** Wat ga je dan doen? Met wie?

Houd bij het kiezen en stellen van je vragen altijd rekening met de leeftijd en informatie over de leerling die jou al bekend is. Stop niet bij een eerste antwoord op iedere eerste vraag. Vraag door om een completer beeld te krijgen. We hebben hier al suggesties voor gegeven bij de vragen. Sluit af door het gesprek te evalueren en eindig altijd met een compliment.

De zeven vragen die elke leerkracht moet stellen in deze tijd aan ouders

- **Hoe gaat het met jullie?** Wat gaat goed? Wat is lastiger?
- **Hoe gaat het met jullie kind?** Welke fijne en vervelende gevoelens heeft je kind? Wanneer zie je fijne gevoelens? Wanneer zie je vervelende gevoelens? Welke gedachten heeft je kind nu alles zo anders is als normaal? Hoe gaat je kind met deze situatie om?
- **Heeft je kind contact met anderen uit de klas?** Met wie? Hoe? Wat verloopt fijn aan dit contact? Wat is lastig in dit contact / als er geen contact is? Hoe vind je kind dat? Hoe gaat je kind daar mee om? Hoe help je daarbij?
- **Hoe gaat het met het thuisonderwijs en de lesstof?** Wat gaat je kind gemakkelijk af? Wat vindt je kind moeilijk?
- **Wie mist je kind nu het meest?** Hoe gaat je kind daar mee om? En waar heeft je kind straks het meeste zin in als deze periode weer voorbij is?
- **Wie vraagt je kind om hulp en wanneer?** Krijgt je kind hulp waarmee je kind verder kan? Heeft je kind nog meer of andere hulp nodig? Zoja welke? Kan ik of iemand anders van school daar nog iets in betekenen?
- **Lopen jullie thuis nog tegen andere dingen aan? In het omgaan met elkaar, het omgaan met klasgenoten, thuis, de lesstof en thuisonderwijs voor eventuele andere kinderen, blijven bewegen, de combinatie met thuis werken, beschikbaarheid van computers?** Hoe gaan jullie daar mee om? Kan ik of iemand anders van school daar nog iets in betekenen? Hoe kunnen we helpen?

Tips voor het contact met ouders

Stop niet bij een eerste antwoord op iedere eerste vraag. Vraag ook in contact met ouders door om een completer beeld te krijgen. We hebben hier al suggesties voor gegeven bij de vragen.

Benadruk in het oudergesprek dat de ouder in eerste plaats ouder is. Pas op voor het opleggen van druk. Er wordt nu extra veel van ouders gevraagd, die naast ouder zijn, vaak thuis werken, mantelzorg verlenen of op een andere manier positief willen bijdragen in deze tijd. Daarnaast proberen ze ook nog thuisonderwijs te geven en daar het beste van te maken.

Dit is een nieuwe rol voor ouders. En dat brengt ook de nodige spanningen met zich mee.

Toon begrip. Het zal de ene dag beter gaan als de andere. Het zal de ene ouder beter afgaan dan de andere. En dat is oké.

Stimuleer en ondersteun bij het ontdekken van manieren om het onderwijs zoveel mogelijk doorgang te laten vinden, waarbij er voldoende ruimte blijft voor ontspanning.

